

ח נוכה ר פאלוב ז"ל

בן שמואל ושפרא ז"ל

נולד נר שני של חנוכה ה' תר"צ - 28/12/1929
עלה מטהרן: ה' תמוז ה' תש"י - 23/06/1950
נפטר: כ"ב אלול ה' תשע"ה - 06/09/2015

חנוכה נולד בנר שני של חנוכה, בעיר באקו באזרבייג'אן אז ברה"מ הקומוניסטית.

ראיינתי את חנוכה כשמלאו לו 60 שנה ובאותו זמן גם נפתח "מסך הברזל" והמוני יהודים נהרו ארצה. למרות שאצלנו חשבו שהוא יליד פרס, אני ראיתי אצלו פעם צילום של אביו בתלבושת שהזכירה מאוד את התלבושת של הצירקסים, הגרוזינים ויתר עמי הקווקז. עם הכובע המיוחד ו-2 שרשרות הכדורים בחזית כבן נאמן לשבט היהודים ההרריים, שהיו ידועים באומץ ליבם כמו האחים צבי ויחזקאל ניסנוב מאגודת "השומר".

אבא של חנוכה החליט שזה ממש לא מוצא חן בעיניו לחיות במשטר הקומוניסטי, ולכן לקח את אשתו ובניו. חנוכה היה אז כבן 9 בערך ולמד עד אז בביה"ס. הם הצליחו לעבור את הגבול לפרס השכנה, שם כבר חי דודו, אחד מאחי-אביו שברח לשם כמה שנים מוקדם יותר. שוטרי הגבול הפרסי תפסו את האב ועינו אותו קשות בבית-הסוהר בטענה שהוא ריגל לטובת הרוסים. לא עזרו טענותיו שהוא ברח מהרוסים והוא לא סובל אותם לכן ברח עם האשה והילדים. ולא יעלה על הדעת שירגל לטובת שנואי נפשו הקומוניסטים. הפרסים לא כל-כך האמינו לו אבל בסוף בעזרת האח וקשרים מסוימים הצליחו לשחרר אותו מהכלא. אבל הוא כבר היה שָׁבֵר-כלי... אדם חולה שלא יכול לפרנס את משפחתו.

לאחר שכבר מכרו וכילו את כל רכושם, כל מה שהכניס להם כסף, נאלצה אמו לצאת לעבוד כדי לכלכל את ילדיה ולקנות תרופות לאב החולה. היא כבסה למשפחות אמידות וגם לבתי-מלון. והכול בידיים כמובן. גם חנוכה הילד רצה לעזור לאמו והלך לעבוד. כל משכורתו של חנוכה הילד הלכה לכיסוי שכר-הדירה למשפחה. כך שבעצם כל השכלתו אז היתה משתי כיתות שהספיק ללמוד ברוסיה.

בינתיים אחיו הגדולים גם הם עוזרים ככל יכולתם: אחד נוסע לעבוד בכווית והשני אצל הבריטים. וחנוכה שומע מהם על פלסטין, הוא שאל את אמו שמספרת לו שזו היא המולדת של היהודים. כשהתקרב לגיל 18 מסתבר שעוד מעט יגויס לצבא הפרסי, שעליו סיפרו לו אלה שערקו ממנו כי ההשפלות והמכות שנתנו לחיילים היו מעל ומעבר ליכולת שלהם לסבול. ואחיו הציע לו לעלות לארץ-ישראל כדי לא לשרת בצבא של השאח הפרסי. חנוכה הסס וְחָשַׁשׁ, לא כל-כך רצה להתנתק מאמו ולצאת למקום לא ידוע, אבל אחיו הבטיח שיבוא עמו. אבל... בינתיים צריך להסתתר משלטונות הצבא המחפשים עריקים. חנוכה ואחיו נמצאים כבר ברשימת ההמתנה של הזכאים לעלות לישראל. והמקום הבטוח ביותר הוא ללכת ולהתגורר במאהל גדול שהקימו היהודים בבית-הקברות היהודי של טהרן. מדי פעם היתה המשטרה פושטת בבית-הקברות בחיפוש אחרי העריקים. בסיכום, המון חרדות וסיכונים עד סוף-סוף לקחו איזה זוג זקנים והדביקו להם את חנוכה ועוד כמה צעירים בני גילים שונים וצילמו אותם לתמונת פספורט משפחתית, כביכול.

ולאחר עוד טלטלות נכנסו למטוס של חברת "ניר-איקסט" (המזרח הקרוב) וטסו היישר לנמל התעופה בלוד. משם הובלו למחנה העולים ב"שער-העלייה" שע"י בת-גלים בחיפה. שם פגש את אחד מפעילי הקבוץ שהציע לו להגיע לקבוץ אשדות יעקב. חנוכה הסכים וצורף עד מהרה ל"גרעין הפרסי" שהתקבץ בינתיים באשדות והסתבר שהיו בו כבר כמה חבריה שהכיר עוד מפרס. חנוכה דיבר בפרסית עם החבורה כמובן, ועם חברי המשק הוותיקים ברוסית שזכר מימי ילדותו.

כאן התאהב בנערה צעירה שהגיעה מטורקיה רותי (ססבונה פראג). ואז הגיע זמנו לגיוס לצה"ל וכדי שרותי לא תהיה לבד בקבוץ, חשב חנוכה שכדאי שיעברו לגור במושב "מסלול" בנגב במערבי. שם חיו אחיו הגדול ומשפחתו שהיו מראשוני החלוצים של המושב. שם ילדה רותי את זוג התאומים, בניהם הבכורים: **אורי** ותאומו **ראובן**. תנאי החיים במושב הנידח היו קשים מאוד. חנוכה כאמור בצבא בצנחנים. ורותי עם שני תינוקות צריכה להתמודד גם עם הפחד מכנופיות של "פידאיון", כך קראו אז למחבלים שהסתננו גם למושב מסלול למרות כל השמירה, רצחו, וחיבלו בכל דבר שהצליחו להגיע אליו. ובארץ מתפשטת מגפת "**שיתוק הילדים**" וראובן התאום, הפעוט חולה, רותי רצה עימו לבית-חולים. שם אומרים לה: "לא לחזור ולא לבקר, כדי לא להדביק גם את התאום שלו או אמהות נוספות במושב". רותי מצייתת. ולמרות שאין במושב אמצעים, היא מצליחה לטלפן לביה"ח כל יום כדי לשאול מה מצבו של התינוק החולה. עד שיום אחד היא מקבלת בדואר פתק לבוא ולקחת את התינוק שהבריא. היא מתארגנת במהירות. משאירה את אורי הפעוט אצל אמה, שכבר הגיעה לארץ וממהרת לביה"ח כדי לשמוע את הבשורה הנוראה ש: "מה פתאום באת? הוא בכלל נפטר ביום שהבאת אותו אלינו". כשהיא מראה את הפתק שקיבלה לקחו וקרעו אותו לגזרים ואמרו לה שזה בכלל מזויף. אובדת עצות היא מגיעה לתל-נוף כדי לפגוש את חנוכה הצנחן ולספר לו על אסונם. ושניהם מתחילים להתרוצץ כדי לברר היכן קבור התינוק הפעוט שלהם. ומתייאשים... יש שם איזו מסכת של שקרים ואי-הבנות ובלגאן, ושני העולים החדשים התמימים לא מבינים מה קורה.

רותי חוזרת למושב מסלול וכותבת למי שהיתה המטפלת שלה, רבקה ענבי, על קשייה ושהיא בעצם רוצה לחזור לאשדות. באותו הזמן מתחולל אצלנו ה"פילוג" הידוע (ולא זכור לטובה). ועד מהרה מגיעה משאית שלוקחת את רותי ומיטלטליה המועטים לאשדות וחנוכה מגיע מהצבא גם הוא לאשדות.

לאחר השחרור הוא נכנס לענף הכרם והוא חרוץ ואוהב וגאה בעבודתו בכרם. כאן נולד בן נוסף **מיכאל** וכעבור מספר שנים עוד בן שלישי שרותי מחליטה לקרוא לו **ראובן** ע"ש התאום שהיא חושבת כי כך אמרו לה והיא מאמינה שנפטר. ואחרון נולד להם **יואל** בן-הזקונים. חנוכה לא מסתפק רק בעבודתו בכרם והוא עוסק בספורט ויש בתיקו שבארכיון תעודות של "אות הספורט". אמנם לא אוסיין בולט אבל בהחלט הישגים יפים בריצה וקפיצה, אבל דווקא הרמת משקלות הוא הענף האהוב על חנוכה בספורט ולא אתלטיקה קלה. והוא אפילו עובר קורס ב"וינגייט" כדי להיות מדריך בענף הזה. הוא גבוה, חזק וחסון, וממשיך לשרת גם במילואים במסגרת הצנחנים. עד שביום אחד חש ברע ומסתבר שמשוהו בלב לא כל-כך בסדר. חנוכה מובהל לבית-חולים, ורותי שומרת עליו ומטפלת בו בדאגה רבה גם כאשר הוא משוחרר מביה"ח.

לא קל להם לגדל 4 בנים שובבים וחנוכה מונחה ע"י הפסוק הידוע "חושף שֶׁבֶטוֹ, שׁוֹנֵא בְנוֹ; וְאֶהְבּוּ, שְׁחָרוּ מוֹסֵר (משלי י"ג, כ"ד), שחנוכה האמין בעיקר בחלקו הראשון של המשפט, כך שלא פעם ספגו בניו מצורת חינוך זו.

חנוכה גם למד בתיכונה ב"אפעל". אמנם הוא חשש שאחרי שנים רבות לא יוכל לשבת ולהתרכז אך רותי המריצה ודחפה אותו להשלים וללמוד מכיון שלא הספיק ללמוד הרבה בתהפוכות חייו הפתלתלים.

גם נבחר לוועדות שונות ומכתב תודה מאחד מהחקלאים שנשלחו מפרס כדי ללמוד ולהשתלם בחקלאות המתקדמת יותר של מדינת ישראל כאשר היו לנו יחסים טובים עם אירן. והבחור מספר כמה חנוכה עזר לו, במיוחד שהוא ורותי היחידים שמדברים פרסית בקיבוץ.

באחד הימים בזמן עבודתי בארכיון התברר לי שחנוכה גם מצייר להנאתו, ובפינת הארכיון בלוח המיוחד שהציבו בשבילנו, הצגנו גם כמה מציוריו, נדמה לי "חומות ירושלים". וזאת למרות שמעולם לא למד ציור ולא השתתף בחוג לציור כל שהוא.

בתקופה שעוד היו שניהם בריאים וחיו באותה דירה, הספיקו לנסוע לניו-זילנד כדי לבקר את מיכאל שהתחתן ועבר לשם עם אשתו. הם נהנו מאוד והתגאו בהישגיו וברישייון הטיס שלו. רותי עצמה חלתה ולא יכלה לטפל בו. גם מערכת היחסים ביניהם הידרדרה. רותי עברה לדירה נפרדת, והיה חשש שחנוכה לא יוכל לזכור לקחת את כל התרופות שהיה חייב לקחת, והוא נאלץ להיכנס לחסותם של המטפלים והמטפלות ב"בית-אחדות".

מדי פעם הייתי פוגשת אותו מטייל ברחבי הקיבוץ. והיינו נזכרים קצת בכרם שבו גם אני עבדתי וחנוכה היה חבר טוב של מיכאל והיה מספר לו את סודותיו הכמוסים. אני הייתי יותר מקורבת לרותי שהייתה מטפלת אהובה מאוד של עופר בני. כמו-כן נהנו חנוכה ורותי כשארבעת הבנים שהתחתנו והביאו להם 8 נכדים ונכדות ואפילו ל-3 נינים זכה חנוכה. וביניהם זוג תאומים.

אך את תעלומת הבן האבוד כבר לא יזכו לפתור כנראה, דבר שבהחלט גרם לשניהם סבל וכאב-לב גדול, בכל פעם שהתעוררה בעיית "ילדי תימן האבודים".

לכם **אורי, מיכאל, ראובן ויואל** עם הנשים, הילדים וכל בני משפחתכם נותרו התמונות באלבומים שיזכירו לכם את הימים בהם אבא ואמא שלכם היו בריאים וחזקים. ולזכור איזה תהפוכות עבר אבא חנוכה כדי להגיע לארץ-ישראל. נדמה לי שרובנו וגם אני שנולדנו בארץ הזו מתקשים להבין, איזה קשיים עברו על חברינו שעשו הכול כדי להגיע לכאן.

נזכור אותך חנוכה כאחד מצוות הבחורים-הכורמים הוותיק שהלך ונעלם מחיינו, כמו גם הכרם עצמו.

תהא נשמתך צרורה בצרור החיים.

בשם חברי קבוץ אשדות-יעקב

עמליה דיין בת-ארי